

HET LEYCOVAAT (1945-2012)

Bestuurslid Arie Landaal meldde het Bestuur in november 1945, kort voor hij weer lid werd van het heropgerichte Njord en zijn functie neerlegde, dat hij bijna klaar was met het stencilen van het Jaarboekje, dat in het lustrumjaar 1944 niet had kunnen verschijnen. Het werd daardoor, ondanks de papierschaarste, een flink boekwerk, met een overzicht over de jaren 1942-1945. Een maand later oordeelde het Bestuur, dat de leden dat Jaarboek (na correctie van de foutieve naam "Die Leithe" op het voorblad) zouden kunnen afhalen bij de bootsman, natuurlijk mits zij contributie en eventuele boetes hadden betaald.

Dat zou worden gemeld in het eerstvolgende "Leycophaat", want ook het Bestuur moest nog wennen aan de naam van het blad, dat in december '45 voor het eerst was verschenen. Het initiatief daartoe is inmiddels verdwenen in de mist der tijden, maar kwam waarschijnlijk uit de vrolijke groep jonge wedstrijdroeiers rond Jan Somerwil, Arie Landaal en Wim Doeven, die in de bezettingsjaren triomfen vierde. Ook de nieuw benoemde Propagandacommissie wilde een blad, waarin tevens de bestuursmededelingen konden worden gepubliceerd.

De bedoeling was, alle leden een maandblad te zenden, zodat zij voor mededelingen niet meer aangewezen zouden zijn op "het zwarte bord" in de loods. Daartoe behoorden ook de uitnodigingen, de "convocaties". "Leythe Convocaat" werd provisorisch samengetrokken tot "Leycovaat" en in het eerste nummer werden de lezers opgeroepen een betere naam te bedenken. Het was en bleef Leycovaat, want de respons (ook na herhaalde oproepen) was en bleef nihil. De teksten toonden gelukkig meer geestdrift.

De euforie rond de bevrijding na vijf jaren bezetting was al enigszins uitgewoed; er moest worden gewerkt aan de wederopbouw van Nederland - en aan de bloei van Die Leythe op alle gebieden. De infrastructuur werd zo snel mogelijk hersteld, maar distributie moest ervoor zorgen, dat eerste levensbehoeften zo eerlijk mogelijk werden verdeeld, want alles was schaars. Ook papier moest officieel worden aangevraagd en werd aan particulieren mondjesmaat verstrekt. Die eerste Leycovaten waren dan ook tweezijdig bedrukt stencilpapier met zoveel mogelijk nieuws. Een oproep aan de wedstrijdroeiers om te trainen voor de (in 1944 gewonnen!) Head of the River, een zéér beknopte samenvatting van de in december 1945 gehouden ledenvergadering, evenals de overige december-activiteiten. Jan Somerwil verzorgde op zijn kamer voor belangstellenden klassieke concerten (op grammofoonplaten!), evenals een debatavond over roeistijl, de Propagandacommissie kondigde een revue, een pingpongtoernooi en een bridgedrive aan - en dat alles samengeperst op drie kantjes kwarto! Het Bestuur vond zorgelijk, dat het een (te) dure grap was: het kostte maar liefst 27 harde guldens.

Na het vertrek van Landaal moesten de kersverse redacteuren het zonder zijn stencilmachine stellen. Bovendien bleef de schaarste aan alles (vooral aan papier) een probleem. Schaarste aan kopij was ernstiger (hoewel voor school- en clubbladen van alle tijden); het Bestuur vroeg zich dan ook in mei 1946 af of het "Leycophaat" wel een blijvertje zou zijn en (zo ja) hoe het verder moest. Moest het gestencild blijven of zou drukken beter zijn? Uitbesteden van het stencilwerk zou fl.40 kosten; voor een gedrukt blad moesten advertenties worden geworven om de kosten te drukken - en zou er voldoende papier worden toegewezen? Het bleef een gestencild blad en dat is het tot 1990 gebleven. In 1947 stelde het Bestuur weer zorgelijk vast, dat het Leycovaat dat jaar fl.350 had gekost, vooral aan stencilen. Zou aanschaf van een eigen stencilmachine lonend zijn? Er werden er twee aangeboden: voor fl.77 en voor fl.112. De goedkoopste bleek een drukraam te zijn, de allerprimitiefste vorm van stencilen - het werd dus een drukraam. Daarop werd elke bladzij afzonderlijk met een inktroller bedrukt - een precies werkje, waarbij men de handen meestal niet schoon hield. Hill Hofman (later erelid) zou daarmee in 1948/'49 een jaar proefdraaien, zodat de redactie in Nummer 20 (27 juni 1948) trots meldde, dat dat het eerste geheel zelf gestencilde Leycovaat was. Gelukkig voor Hill (en diens onfortuinlijke opvolgers) had Die Leythe toen

nog geen 600 leden, al moet het afdrucken met dat drukraam ook van "slechts" rond de 200 Leycovaten een heel karwei zijn geweest.

Op zo'n drukraam (eufemistisch 'stencilmachine' genoemd) werd jarenlang het Leycovaat vervaardigd. Links de kist met inhoud (drukraam, inktroller en tube inkt); rechts een kijkje op het instrumentarium: bij de inktroller ligt een tekenpen, waarmee (voorzichtig!) in het stencil kon worden getekend.

De redactie slaagde zowaar in de oorspronkelijke ambitie, een maandelijks nieuwsblad te verzorgen en heeft dat verscheidene jaren volgehouden. De eerste exemplaren bestonden nog uit een of meer vellen kwarto of folio, maar in de jaren vijftig werd het een boekje van dubbel gevouwen folio's. De bladzijden werden daartoe dwars op de stencils getypt; de grote lengte van die vellen maakte een schrijfmachine met grote wagen nodig. Toen de redactionele machine het wegens ouderdom begaf, was goede raad duur, tot de oude heer Pijzel in 1956 uitredding bracht (tien jaar eerder had hij de Commissaris Materiaal verblijd met een voorraadje nergens te krijgen koperen spijkers). Naar analogie van zijn op rijm gestelde commentaren rijmelde de redactie in het eerstvolgende Leycovaat een dankwoord.

Een paar voorbeelden van het tekentalent op stencil van de Leycovaat-redactie in de jaren vijftig.

Achteraf moeten we het timmermansoog bewonderen van de typist, want het nauwkeurig verdelen van de teksten over de stencils moet een hele klus zijn geweest. Op het eerste stencil stond immers de laatste bladzij naast de eerste, op het tweede de tweede naast de voorlaatste, enzovoorts. Het typen (op een schrijfmachine zonder lint) begon dus met de laatste bladzij. Een goede schatting van wat elke bladzij aan tekst kon hebben was dus vereist; het ging echter zelden mis. Tijdens het roeiseizoen was meestal aan teksten geen gebrek: uiteraard mededelingen van het Bestuur, voorbeschouwingen op en verslagen van

wedstrijden, verhandelingen over afroeien en roeitechniek, berichten over tochten en alles wat verder in de vereniging werd georganiseerd, opgave van nieuwe leden (meestal met de oproep om kennis te maken) en zelfs vanaf 1953 een jeugdrunder, met de weinig inspirende naam "LEYCOFOET". Men moet daarbij bedenken, dat "jeugd" toen nog de groep 14-tot 18-jarigen betrof, de groep die nu "juniores" wordt genoemd.

Buiten het seizoen (augustus en winter) was het Leycovaat dunner, maar bleef trouw verschijnen. Ook aan het uiterlijk werd steeds meer aandacht besteed. Tekenen op stencil is mogelijk, zij het met beperkingen, maar redacteur Wim Jung (de motor van verscheidene revues) was daarin aardig bedreven. Toepasselijke tekeningen en fraaie sierletters van zijn hand verlichtten menig voorblad. Later traden Arie Blanken en Jan Tinkelenberg in zijn voetsporen. Vooral lustrumjaren en grotere evenementen vroegen natuurlijk om iets bijzonders.

Voorbladen bij het 40-jarig en 50-jarig bestaan en bij de bouw (eindelijk!) van een recreatieruimte.

Hoezeer het Bestuur door de jaren heen ook bleef aandringen op maandelijks verschijnen, in de praktijk bleek dat niet mogelijk, zodat uiteindelijk werd gekozen voor achtmaal per jaar: vier Leycovaten vóór de zomervacantie, vier erna. Gebrek aan voldoende kopij en aan voldoende vrije tijd van de redactie veroorzaakten soms een kleiner aantal. Het "Jaarverslagennummer" (meestal nummer 2) was het dikste, omdat het de uitnodiging voor de ledenvergadering bevatte, met als bijlagen de notulen van de daarvoor gehouden ledenvergadering(en), het jaarverslag van het Bestuur en het financiële jaarverslag.

Het Leycovaat kreeg in 1969 een sterk verbeterd uiterlijk: een oranje omslag (dubbelgevouwen A3) met op het voorblad een fraaie illustratie, terwijl de drie overige bladzijden daarvan waren gevuld met advertenties. Een nieuwe techniek bood, met ingang van Leycovaat 1975-3, bovendien de redactie meer mogelijkheden in de opmaak. Voorbij was het moeizame tekenen op stencils, want teksten en alle gewenste illustraties konden "met schaar en lijmpot" op papier in de gewenste vorm worden gebracht en vervolgens worden ingebrand op zwarte "carbon-stencils". Doordat Die Leythe zo'n inbrandapparaat niet bezat, werd dat laatste de eerste tien jaren uitbesteed aan een school, tot de toenmalige stencil-redacteur zelf een tweedehands afdankertje wist te bemachtigen, waarmee het hele proces in eigen hand kwam. De 'Leythe-huisdrukkerij' was een feit.

Ook de inhoud veranderde daardoor. Het werd bij voorbeeld mogelijk om handgeschreven teksten te publiceren. Met uittreksels uit het door de kinderen zelf bijgehouden journaal van het Jeugdkamp konden de lezers een aardige indruk krijgen van wat zich daar had afgespeeld.

Met aflevering 1990-5 werd het Leycovaat op verschillende punten drastisch vernieuwd. De stencil-redacteur hield ermee op, met als gevolg, dat een kopieerbedrijf werd ingeschakeld,

wat de leesbaarheid zeer ten goede kwam. Bovendien werden op bladzij 2 de lezers opgeroepen hun teksten aan te leveren "Liefst op floppy of andere disc in het tekstverwerkingsprogramma WordPerfect, versie 4.2 of 5.0. Gebruik van elk ander programma graag in overleg met de redactie." De computer had zijn intrede gedaan. Een nieuw voorblad (ontworpen door Henk Snaterse) signaleerde al van verre de nieuwe aanpak, die ook in het binnenwerk zichtbaar was. "Schaar & lijmpot" en uren aan de stencilmachine werden vervangen door invoeren van diskettes (waarop hopelijk een voor de computer leesbaar stuk stond) en uren aan het beeldscherm. Vooral de verschillende toen gebruikelijke tekstverwerkingsprogramma's zorgden voor veel extra werk; in noodgevallen was overtypen van een niet te lange tekst het eenvoudigste, maar soms moest overleg met een auteur een oplossing brengen.

Aan de betrekkelijke vrijheid die de redactie genoot bij de vormgeving kwam een eind in 1993. In 1992 had de werkgroep "Oranje Boven" een huisstijl ontwikkeld, die op Koninginnedag 1993 den volke werd gepresenteerd. Alle uitingen van Die Leythe moeten daaraan voldoen en de oranje-zwarte strepen van het ontwerp "Regatta" sieren sindsdien kleding, briefpapier, botenloods, voordeur en dus ook het Leycovaat. Het omslag springt uiteraard het meest in het oog, maar ook binnenin is de huisstijl ingevoerd, al kon dat niet meteen: voor de koppen moest namelijk een andere letter worden gebruikt (Panache ITC halfvet) en die moest eerst worden aangekocht.

Hoewel de ontwikkelingen in het digitale tijdperk snel heten te gaan, duurde het na 1990 toch tien jaar voor zich iets nieuws aandiende, maar toen was het raak. Van WordPerfect (inmiddels geëvolueerd tot WP5.1, dat wel) ging de redactie over naar het opmaakprogramma Publisher. Niet zonder slag of stoot overigens, want zo'n radicale wijziging vergt een leerproces voordat het allemaal weer zo (min of meer) soepel verloopt als eerst.

V.l.n.r.: Het nog gestencilde voorblad voor het Lustrumjaar 1989 (ontwerp: Berend van Dijk) en rechts daarnaast die voor het eerste Regatta-nummer (1993) en Lustrumjaar 2009.

Hoe geavanceerd de techniek ook inmiddels was geworden, een clubblad is voor de inhoud afhankelijk van de teksten die de leden aanbieden. In 2010 ontving de redactie niet voldoende kopij om alle acht afleveringen te vullen; dat was in vroegere jaren ook wel gebeurd, maar vanaf toen bleek het structureel. Tweemaal moest een gecombineerd nummer worden gepubliceerd, in mei Leycovaat 3/4, na de vacaties in september nummer 5/6. Die neergang deed zich in 2011 nog sterker voelen; op het traditionele jaarverslagnummer na waren alle Leycovaten dat jaar magere beestjes, waarbij het combi-nummer 5/6 alleen door die noodgreep nog enige omvang had. Er was niet voldoende inhoud voor een nummer 8, zodat het in 2011 bleef bij zes afleveringen. Het einde leek in zicht, want ondanks redactionele noodkreten kwam de benodigde stroom teksten vanuit de vereniging niet op gang. Zoals redactielid John Zelhorst vaststelde in Leycovaat 2012-1:

"Opvallend daarbij was, dat vanuit de jeugd en de junioren bijna niets meer kwam. Dat is voor de redactie een duidelijk teken geweest. Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst. Het Leycovaat dus niet. Wij maken hieruit op, dat een gedrukt verenigingsorgaan niet meer van deze tijd is."

In 2012 "ging het licht uit". In februari kon de redactie nog een dun blaadje laten verschijnen, maar vervolgens zou het Bestuur het Leycovaat nog slechts twee keer per jaar laten verschijnen, omdat de Statuten nu eenmaal eisen, dat de uitnodigingen voor de ledenvergaderingen daarin worden gepubliceerd. Zo was het Leycovaat in zekere zin terug bij af: opgezet als "Leythe Convocaat" was het in de 68ste jaargang teruggebracht tot niet meer dan dat. In het Lustrumjaar 2014 besloot het Bestuur echter, dat zelfs die minimale publicatie niet meer van deze digitale tijd is. Voor aankondigingen, mededelingen en verslagen zijn de Leythenaren sindsdien aangewezen op website, E-nieuws en dergelijke digitale media.

2013 T.

ⁱ De in 1935 ingestelde Propagandacommissie (in het dagelijks gebruik "Propcie" genoemd) had een divers takenpakket. Daartoe behoorde uiteraard de propaganda, door middel van in scholen en universiteit verspreide affiches, advertenties in "Mare" en contacten met leraren, maar ook binnen de vereniging het organiseren van tochten, feesten en zelfs (in 1948) een pianorecital in de Stadsgehoorzaal. Redactie en productie van het Leycovaat kwamen haast natuurlijk daarbij, doordat de eerste redacteuren lid waren van de Propcie of betrokken bij Jaarboek, feesten, revues en dergelijke.

Eind 1949 verklaarde de Propcie zich wegens tijdgebrek (tijdelijk) demissionair en in 1955 werd zij op eigen verzoek gesplitst in Redactie, Stencilcommissie en Toercommissie.